

τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Παρίνη (Il giorno), διὰ τοῦ ὄποιου κατὰ τὸν παρελθόντα αἰώνα ἐστύρισεν εἰς τρόπον ἀπαράμιλλον τὸν τότε ἐπικρατοῦντα Serventismo τῆς πατρίδος του καὶ τὰς κακὰς ἔξεις τῆς κοινωνίας. Αἱ ἔξεις ἐκεῖναι ἔξακολουθοῦσιν ἔτι καὶ σήμερον λυμαίνομεναι τάξεις τινὰς τῆς κοινωνίας. "Οπου ἀνωτέρα συναναστροφὴ, ὅπου ἀνώτερος κύκλος ἔκει καὶ τὸ φάσμα τοῦ "Ερωτος, μεταμορφωμένου εἰς κακὸν δαιμόνα, πλανᾶσται προσπαθοῦν νὰ ἀλλοιώσῃ σχέσεις καθιερωμένας ὑπὸ τῆς φύσεως, τῆς θρησκείας καὶ τῆς κοινωνίας. Ο Παρίνης πρὸς ἔντονας τῆς κοινωνικῆς ταύτης νόου ἐπλασεν ώρατον μύθον, τὸν ἔξις:

«Κατ' ἀρχὰς ὁ υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης, "Ερως, ἦτο πάντοτε φιλιωμένος καὶ ἀχώριστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Υμεναίου (Γάμου). Ως δίδυμοι ἀδελφοὶ ἔζων πάντοτε ὄμοιοι ἐν ἀδελφικῇ ὄμονοίχ καὶ ἀγάπη. Ο "Ερως ὅμως ἐννόησε ποτε ὅτι ἡτο ἀνώτερος τοῦ ἀδελφοῦ του Υμεναίου κατὰ τὴν δύναμιν καὶ διεμαρτυρήθη πρὸς τὴν μητέρα του λέγων. — Διατί ἐγὼ νὰ ἥμαι καταδικασμένος νὰ συζῷ πάντοτε μετὰ τοῦ Υμεναίου, ὅστις εἶναι ὑποδεεστερός μου; ἐγὼ τοζένω καὶ αὐτὸς ἀπολαμβάνει ἀνέτως τῶν καρπῶν τῆς τέχνης μου! Θέλω νὰ ἀποχωρισθῶ ἀπ' αὐτοῦ, θέλω νὰ εύρυνω τὸν κύκλον μου καὶ διὰ τοῦ τόξου μου νὰ ρίπτω τὰ βέλη μου ὅπου θέλω». Η Ἀφροδίτη ἐχώρισε τοὺς δύο ἀδελφοὺς καὶ κατέστησε τὸν "Ερωτα ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον τοῦ ἀδελφοῦ του Υμεναίου.»

Αλλὰ εἶναι καιρὸς νὰ τελειώσω. Συνέπεια τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων θὰ ἡτο ἡ ἀποστροφὴ καὶ ἡ πλήρης ἀποχὴ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ γάμου. Η σχέσις αὐτη, ἡ σχέσις τοῦ γάμου, σκέπτεται καθ' ἔκυπτον διάμιος ἀνθρώπως, εἶναι τι ἀκροσφαλὲς καὶ δύναται νὰ ἐκθέσῃ τὴν τιμιότητα τοῦ ἀνθρώπου. Προτιμότερον λοιπὸν νὰ ἀπέχω. Περίεργον πρᾶγμα! Πῶς ἥλλαξαν τὰ πράγματα! Οι ἀρχαιότεροι καὶ ἀπλούστεροι τῶν ἀνθρώπων συνεθούσειν εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ ἀγαπητούς των τὸν γάμον, ως καταφύγιον κατὰ τῆς ἀτομικῆς διαφθορᾶς καὶ ἔξαχρειώσεως...

• • • • • . . .
Ο γάμος ὅμως εἶναι ἡ βάσις τῆς κοινωνίας, ἡ βάσις τοῦ κόσμου· χωρὶς αὐτοῦ ἀδύνατος ἡ ὑπαρξία τῆς κοινωνίας. Τὴν κοινωνικὴν ταύτην ἀνάγκην μαρτυρεῖ καὶ ἐκφράζει αὐτὴ ἡ φύσις, εἰς τὸν νόμον τῆς ὄποιας ὑπακούουσιν οἱ ἀνθρώποι. Αλλ' ἡ σχέσις αὐτη ἵνα δυνηθῇ νὰ ἔξακολουθήσῃ, πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἀληθῆ αὐτῆς ὅρια.

Ἐγὼ σοὶ ἐξέθηκα κατὰ τὸ δυνκτὸν καὶ ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ τὰς ἀσχημίας καὶ τὰς παρεκτροπὰς τῆς σχέσεως ταύτης προερχομένας ἐκ τῆς κακῆς ἀγωγῆς καὶ πιστεύω ὅτι περιέγραψκ

τὴν νόσον συμφώνως πρὸς τὴν ἀληθείαν. "Αν δὲ ἡ διάγνωσις εἶναι ἀληθής, εὔκολος καὶ ἡ εὔρεσις τῶν μέσων τῆς θεραπείας.

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1883.

M.

Μετά τινας ἡμέρας ἐκδίδοται ἐκ τοῦ τυπογραφείου 'Ανδρέου Κορομηλᾶ κομψὸν ενμέγεθος τεῦχος, περιέχον τὰ «Παιδικὰ Διηγήματα» τοῦ ἐκ τῶν συνεργατῶν ἡμῶν κ. Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου. Πάντες ὅσοι κήδονται περὶ τῆς δρθῆς πατέρευσεως τῶν τέκνων αὐτῶν ἂ; Ζητήσωσι ὑπὲρ προμηθευθῶσι τὸ δράκον τοῦτο ἔργον. Διότι τὸ βιβλίον συγκεντρωτὸν τόσην παιδαγωγικὴν δύναμιν μετὰ λεπτῆς τέχνης διαχειμένην εἰς τρυφερώτατα διηγήματα, ἐνέχει τόσον εὔχυμον καὶ ὑγια τροφὴν διὰ τὰς ἀπαλὰς τῶν πατέρων ψυχὰς, διστησμένης νὰ τὸ συστήσωμεν δις, ἀξιον νὰ προτάσσηται παντὸς ἄλλου ἀναγνώσματος εἰς μόρφωσιν τῶν πατέρων προωρισμένου. Ως δεῖγμα τῶν παιδικῶν διηγημάτων λαμβάνομεν κατὰ τύχην ἐν τῶν πολλῶν ἐν τῷ τόμῳ περιεχομένων καὶ παραθέτομεν ἐνταῦθα — τὸ ἐπόμενον.

S. τ. Δ.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

— Τὴν ιστορίαν μας, θεε, τὴν ιστορίαν μας ἐφώναξεν ὁ μικρὸς Ἀριστείδης.

— Καὶ αἱ ἐξετάσεις μας ἐτελείωσαν, καὶ ἀριστα ἐπήραμεν, εἶπε καὶ ἡ Πηγεόπη.

— Λοιπὸν τὴν ὑπόσχεσίν σας!

— Τὴν ὑπόσχεσίν σας!

Καὶ ἐτοποθετήθησαν καὶ οἱ δύο, ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ, πλησίον εἰς τὰ γόνατα τοῦ θείου των Πλάτωνος καὶ ἡτοιμάσθησαν ν' ἀκούσουν τὴν διήγησίν του.

Ο θεῖος των Πλάτων ἐταξίδευσεν εἰς πολλὰ μέρη, εἶδε πολὺν κόσμον, ἀνέγνωσε πολλὰ βιβλία καὶ εἰζένει πολλὰς καὶ καλὰς ιστορίας· καὶ ὅσας φορᾶς ὁ ἀνεψιός του καὶ ἡ ἀνεψιά του ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των τοῖς διηγεῖται μίαν ιστορίαν· τοῦτο δὲ συμβαίνει σχεδόν κάθε βράδυ, διότι καὶ οἱ δύο εἶνε εὔτακτοι καὶ ἐπιμελεῖς.

Αλλὰ τώρα δὲν ζητοῦν καμμίνων ἀπὸ τὰς συνειθισμένας ιστορίας τοῦ θείου των. Ζητοῦν τὴν συγκινητικὴν ἐκείνην ιστορίαν, τὴν ὄποιαν ὑπεσχέθη νὰ τοῖς εἰπῇ ἀν πάρουν ἀριστα εἰς τὰς ἐξετάσεις των καὶ τὴν ὄποιαν περιμένουν μὲ τόσην ἀνυπομονησίαν ἔνα μῆνα τώρα.

Ο θεῖος Πλάτων ἐκάθισε περισσότερον ἀναπαυτικὰ εἰς τὴν καθέκλαν του, ἐσκέφθη ὄλιγον, ἔθηξεν ὄλιγον, καὶ ἔπειτα ἤρχισε:

— Μίαν ἡμέραν ...

"Αμα τὰ δύο παιδία ἤκουσαν τὴν μαγικὴν αὐτὴν λέξιν, ἡ ὄποια εἰς τὴν ζωὴν των παιδικῶν φαντασίαν ὑπόσχεται συγκινήσεις καὶ περιπετείας, δράκοντας καὶ βασιλοπούλας, μαγευμένους πύργους καὶ πτερωτὰ ὄλογα, βουνὰ ὄπου ἀνοιγοκλέουν καὶ νεκροὺς ὄπου ἀναστήνονται μὲ τὸ ἀθάνατον νερὸν, μηλέας ὄπου ὄμιλοιν καὶ

δάση ὅπου τραγῳδοῦν, ἐστρυμώχθησαν περισσότερον εἰς τὰ γόνατα τοῦ θείου των, ἐσήκωσαν ζωηρῶς τὰς κεφαλὰς των, ἔχαμογέλασαν ἀπὸ εὐτυχίαν, ἐτέντωσαν μὲ προσοχὴν τὰ αὐτία των, καὶ μὲ τὰ περίεργα καὶ ἔξυπνα ὄμματιά των τὸνέκυτταζαν μέσα εἰς τὰ ὄμματιά του.

— Μίαν ἡμέραν, ἐπανέλαβεν ὁ θεῖος Πλάτων, ἐν παιδίον ἔως δύδεκα ἐτῶν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον. Ἡτο χειμῶνας. Τὸ πρῶι εἶχε χιονίσει καὶ αἱ στέγαι καὶ οἱ δρόμοι ἦσαν κάτασπροι· ὁ ἀνεμος ἐφυσοῦσε παγωμένος. Ἀλλὰ τὸ παιδίον δὲν ἐκρύωνεν ἐφοροῦσεν ὥρατα καὶ χονδρὸς φορέματα, καινούργια καὶ στερεὰ ὑπόδηματα, χειρόκτια εἰς τὰς χειράς του· Ἡτο πλουσιόπαιδον· ὁ δὲ χειμῶνας, καλά μου παιδία, δὲν εἴνε διὰ τοὺς πλουσίους, εἴνε διὰ τοὺς πτωχούς· ὅταν οἱ πλούσιοι, μεγάλοι καὶ μικροὶ καθηνταὶ τριγύρω εἰς τὴν θερμάστραν των, ἢ ἐμπρὸς εἰς τὴν ἑστίαν των ὅπου καίει ὥρατα φωτία καὶ σκορπίζει γλυκεῖσαν ζέστην, δὲν αἰσθάνονται τὸν χειμῶνα· καὶ ἀν βρέχη, καὶ ἀν χιονίζῃ ἔξω, ἐκεῖνοι ἔχουν ἥλιον μέσα εἰς τὸ δώματιόν των· ἀλλ’ οἱ πτωχοί, ἐνῷ βογκᾶ εἰς τὴν στέγην των ὁ ἀνεμος καὶ ἐμβαίνει εἰς τὸ παλαιόσπιτόν των ἀπὸ τὰ σπιτιμένα παράθυρα ἢ τὰς βραγάδιες, ἐνῷ ἀστράπτει καὶ βρονταὶ εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐκεῖνοι περνοῦν σκοτεινὰ τὰς μακρὰς καὶ ἀγρίας νύκτας τοῦ χειμῶνος ἀπηληπισμένοι καὶ κλαίοντες. Καὶ δὲν ἔχουν οὔτε ψωμὶ νὰ δώσουν εἰς τὰ παιδία των, οὔτε σκέπασμα νὰ τὰ σκεπάσουν, καὶ τὸ ἐν φωνᾷζει: πεινῶ, τὸ ἀλλο: παγώνω, καὶ τὸ ἀλλο εἴνε ἀρρωστον καὶ κινδυνεύει. . . . Καὶ ἀργεῖ τότε, ἀργεῖ πολὺ νὰ ἔξημερώσῃ. . . .

— Οι καύμενοι οἱ πτωχοί! ἐψιθύρισεν ἡ Πηνελόπη συγκινηθεῖσα.

— Τὸ παιδίον λοιπὸν ἐκεῖνο, ἔξηκολούθησεν ὁ θεῖος Πλάτων, τὸ ὄπιον ὠνομάζετο Κλεάνθης, τόσον ὀλίγον ἐφρόντιζε διὰ τὸ κρύον, ὥστε εἶχε σταθῆ εἰς μίαν ἀκραν τοῦ δρόμου καὶ ἐκύταζε δύο σπουργίτας οἱ ὄποιοι ἐπετοῦσαν ἀπὸ στέγην εἰς στέγην, καὶ ἐσκάλιζαν μὲ τὸ ράμφος των τὴν χιόνα, διὰ νὰ εῦρουν κανένα σπόρον ἢ σκωλῆκι. Είχε δὲ ὅλην του τὴν προσοχὴν εἰς τὰ πτηνὰ, ὅταν ἔξαφνα ἐν ἀλλο παιδίον ἥλθε καὶ ἐστάθη ἐμπρὸς του καὶ ἐσταύρωσε τὰς χειράς του.

— Ήτο ἔως ἐννέα ἐτῶν· τὰ ἐλεεινὰ του φορέματα εἶχαν τόσον μεγάλας τρύπας εἰς τὰ γόνατα καὶ εἰς τοὺς ἀγκῶνας, ὥστε ἐφαίνοντο τὰ κρέκτα του· τὰ χείλη του ἦσαν μελανά, αἱ χειρές του πρισμέναι καὶ κατακόκκινοι, οἱ πόδες του γυμνοὶ καὶ ὅλο πληγάς ἀπὸ τὰ ἔπαγια σματα ἐπατοῦσαν ἐπάνω εἰς τὴν χιόνα.

Τὸ δυστυχὲς ἐτρεμούλιαζε καὶ ἐκτυποῦσαν τὰ ὀδόντιά του! . . .

‘Ο Κλεάνθης ἀμα ἔγύρισε καὶ τὸ εἶδεν, ἀντριγίασεν εἰς δόλον τὸ σῶμά του.

— Καλό μου παιδί, τοῦ εἶπε μὲ σιγανὴν φωνὴν τὸ πτωχὸν, μήπως σου εὑρίσκεται κάνενα ζευγάρι παληῆ παπούτσια;

‘Ο Κλεάνθης ἐνεθυμήθη, ὅτι ἐκείνας τὰς ἡμέρας τοῦ εἶχεν ἀγοράσει ὁ πατέρας του τὰ καινούργια ὑποδήματα ὅπου ἐφοροῦσε.

Τοῦ ἀπεκριθῆ λοιπόν:

— “Ἐχω· ἔλα εἰς τὸ σπίτι νὰ σου τὰ δώσω· ἀλλὰ μου φάνεται πῶς θὰ σου εἴνε ὀλίγον μεγάλα.

— Μεγάλα; δὲν πειράζει ἐγὼ είμαι πτωχόπουλο· μόνον ξυπόλυτο νὰ μὴν περιπατῶ, πάνω εἰς ταὶς πέτραις καὶ εἰς τὰ χιόνια, γιατὶ κρυώνω, κρυώνω πολύ.

— “Ἐλλα μαζί μου, τοῦ εἶπεν ὁ Κλεάνθης· καὶ ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον τοῦ εἶπε πάλιν: μήπως πεινᾶς;

Τὸ πτωχὸν παιδίον ἐχαμήλωσε τὰ ὄμματιά του καὶ δὲν ἔδωκεν ἀπάντησιν. Ἐπειτα δὲ μὲ τρέμουσαν φωνήν:

— Μόνο χθὲς βράδυ ἔφαγα ἔνα ξηρὸ κομματάκι ψωμὶ, εἶπε.

— Πῶς σὲ λέγουν;

— ‘Ανδρέα.

— “Ἐλλα μαζί μου, ‘Ανδρέα.

“Αν Ἡτο κανέν ἀνόρτον παιδίον θὰ ἐντρέπετο, διότι εἰς τὸ πλάγιο του ἐπεριπατοῦσεν ἐν πτωχόπαιδον μὲ τοιαῦτα φορέματα. Ἀλλ’ ὁ Κλεάνθης εἶχεν εὐγενὴ ψυχὴν, καὶ ἐν πρᾶγμα μονάχα ἐσυλλογίζετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην: πῶς νὰ κάμη καλὸν εἰς τὸ κακόμοιρον ἐκεῖνο πτωχόν. Τὸ ὑπῆγε λοιπὸν ἔως εἰς τὴν οἰκίαν των.

‘Εκτύπησε τὴν θύραν, τοῦ ἥνοιξαν, ἐμβῆκαν· τὸ ἔφερον εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ τοῦ εἶπε:

— Ζεστάσου καὶ περίμενέ με.

“Ἐπειτα ἀνέθη εἰς τὸ δώματιον ὅπου ἥτο ἡ μητέρα του, ἐπεσεν εἰς τὴν ἀγκάλην της καὶ τῆς εἶπε λαχανιασμένος:

— Μητέρα, μίαν χάριν, ἀν μ’ ἀγαπᾶς!

Καὶ διηγήθη εἰς τὴν μητέρα του τὴν δυστυχίαν τοῦ πτωχοῦ παιδίου.

‘Η μητέρα τοῦ Κλεάνθους ἥτο ἀγαθὴ καὶ εὐσπλαγχνικὴ γυναῖκα· ποτὲ πτωχὸν ὅπου τῆς ἐζήτησε βοήθειαν δὲν τὸν ἀφῆσε νὰ φύγῃ μὲ ἀδεια χέρια· ἀλλὰ δὲν ἐπερίμενε νὰ ἔλθουν οἱ πτωχοὶ εἰς τὴν θύραν της· τοὺς ἐζητοῦσε καὶ τοὺς εὗρισκεν· εἰς πόσας οἰκογενείας αἱ ὄποιαι ἥσαν πτωχαῖ, ἀλλὰ ἐντρέποντο πάλιν νὰ ζητήσουν ἐλεημοσύνην, ἐδίδεν ἐπίτηδες ἐργασίαν διὰ νὰ τὰς βοηθήσῃ διότι ἐπεινῦσαν! ὅπου ἐμβαίνειν ἔπαιναν τὰ δάκρυα καὶ ἐμβαίνε μαζί της ἡ παρηγορια· διὰ τοῦτο οἱ πτωχοὶ καὶ δυστυχεῖς τὴν νύκτα πρὶν κοιμηθοῦν ἐπαρρακαλοῦσαν ἐμπρὸς εἰς τὸ εἰκονοστάσιον των περισ-

σότερον διὰ τὴν ζωὴν αὐτῆς, παρὰ διὰ τὴν ἴδιαν τῶν.

— "Ελα νὰ τὸ ἴδης, μητέρα, εἶπεν ὁ Κλεάνθης, θὰ τὸ λυπηθῆς πολύ.

Καὶ κατέβη μὲ τὴν μητέρα του εἰς τὸ μαγειρεῖον.

'Ο Ἀνδρέας εἶχεν εὔμορφον καὶ ἐκφραστικὸν πρόσωπον καὶ ὅποιος τὸν ἔβλεπεν ἡ σθάνετο συμπάθειαν δι' αὐτὸν· ἀκόμη δὲ συμπαθητικώτερον τὸν ἔκαμνεν ἡ ἐντροπή του, διότι τὸ δυστυχὲς παιδίον ἐντρέπετο πολὺ τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

'Η μητέρα τοῦ Κλεάνθους τὸ ἐλυπήθη, φαίνεται, πολὺ, διότι εἶπεν εἰς τὴν ὑπηρέτριαν νὰ τοῦ δώσῃ ζωμὸν, διὰ νὰ ζεσταθῇ, καὶ ψωμί, καὶ φαγητὸν, ἔκεινη δ' ἀνέβη ἐπάνω μὲ τὸν Κλεάνθην, ἐπῆρεν ἐν παλαιὸν χονδρὸν φόρεμά του, ἐν πανταλόνι του, ἐν ζευγάριον μάλλιναις κάλτσαις του, καὶ τὰ παλαιὰ ὑποδήματά του καὶ τοῦ εἶπε:

— Δός τα σὺ μὲ τὰ χέρια σου!

Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀνδρέας ἐνδύθη εἰς μίαν στιγμὴν ὡς ἀρχοντόπουλον, ἔφαγε καλά, ἔζεσταθη καλά.

"Ολα αὐτὰ φαίνονται συνειθισμένα πράγματα εἰς τὰ πλουσιόπαιδα: ἀλλὰ τὰ πτωχόπαιδα ποιῶν ἀλλην ἐντυχίαν εἰμποροῦν νὰ φαντασθοῦν παρὸν νὰ μὴ πεινοῦν καὶ νὰ μὴ κρύωνουν:

"Οταν ὁ Ἀνδρέας ἐστηκώθη ν' ἀναχωρήσῃ, ἡ μητέρα τοῦ Κλεάνθους τοῦ εἶπε:

— Παιδάκι μου νὰ περνᾶς καθ' ἡμέραν ἀπ' ἐδφ.

Καὶ τὸ πτωχὸν παιδίον ἀνεγώρησε μὲ δικρυσμένη όμματια ἀπὸ τὴν χαράν του.

Τὸν δὲ Κλεάνθην τὸν ἐπῆρεν ἡ μητέρα του εἰς τὴν ἀγκαλιὴν της, τὸν ἐκύτταξε μερικὲς στιγμᾶς μὲ βλέμμα γεμάτον ἀπὸ ἀνέκφραστον μητρικὴν ἀγάπην, καὶ ἔξαφνα ἥρχισε νὰ τὸν φιλῇ, νὰ τὸν φιλῇ, νὰ τὸν φιλῇ.

— Κλεάνθη, τοῦ εἶπε, μὲ συγκίνησιν, σήμερον τὸ ἔχω καύγημά μου, ὅτι σ' ἔχω παιδί μου.

'Ο Κλεάνθης ἦτο εὐτυχής τοῦ ἐφαίνετο ὅτι τὸ πτωχὸν παιδίον τοῦ ἔκαμψε καλωσόνην καὶ ὅχι αὐτός: καὶ μὲ δλην του τὴν καρδίαν τὸ εὐχαριστοῦσε, διότι τὸ ἀπήντησεν εἰς τὸν δρόμον, καὶ εὑρῆκεν ἀφορμὴν νὰ φανῇ καλὸς, νὰ αἰσθανθῇ τὴν γλυκεῖαν ἔκεινην χαρὰν, τὴν ὅποιαν αἰσθάνονται δσαι κάμνουν τὸ καλὸν, καὶ ν' ἀκούσῃ ἀπὸ τὴν μητέρα του ὅτι ἔκαυχατο διότι τὸν εἶχεν υἱόν της.

Τὸν ἡγάπητος λοιπὸν πολὺ τὸν Ἀνδρέαν ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀνδρέας ἦτο καλὸν παιδίον καὶ τὴν ἀλλην ἡμέραν ὅταν ἥλθε πάλιν, ἔζητησεν ἐργασίαν, διότι δὲν ἥθελε νὰ διακονεύῃ, ἀλλ' ἥθελε νὰ τρώγῃ μὲ τὸν κάπον του τὸ κομμάτιον τοῦ ψωμίου καὶ τὸ φαγητὸν ὅπου τοῦ ἐδιδάχη:

'Ἐνῷ ἔτοιωγε, τὸν ἡρώτησεν ὁ Κλεάνθης:

— "Εχεις μητέρα, Ἀνδρέα;

Τὰ ὄμματά του Ἀνδρέα ἔβούρκωσαν ἀμέσως.

— Μητέρα; εἶπε, δὲν ἔχω μητέρα, δὲν ἔχω κανένα εἰς τὸν κόσμον, εἴμαι ὄφανόν. 'Ο πατέρας μου ἀπέθανεν ὅταν ἥμουν πολὺ μικρόν· ἥταν κτίστης καὶ ἔπεσεν ἀπὸ ἔνα 'ψηλὸν παράθυρο καὶ ἐσκοτώθηκε· ἡ μητέρα μου ἀρρώστησε ἀπὸ τὴν λύπην της καὶ δὲν εἰμποροῦσε νὰ δουλεύῃ· τότε δὲν εἶχαμε πειὰ οὔτε νὰ φάμε· καὶ αὐτὸ τὴν ἔλαμψε ἀκόμη χειρότερα· καὶ ἔνα βραδύ, εἶνε ἔως δύο μῆνες τώρα, μ' ἐφίλησε πολὺ, μ' ἀφήκε τὴν εὐχήν της, μὲ παράγγειλε νὰ γείνω καλὸς ἀνθρωπός, κ' ἔπειτα ἔξεψύχησε... . . ."Αχ, ή καύμενη μου ἡ μητέρα! εἶπε μὲ ἀναστεναγμὸν ὁ Ἀνδρέας σπογγίζων τὰ ὄμματά του.

— Καὶ ποῦ κοιμᾶσαι τώρα;

— Ποῦ κοιμοῦμαι; ἡ μητέρα μου εἶχε μίαν γρηγὸν ἔξαδέλφην: εἶνε κουτσή καὶ διακονεύει· καθεται εἰς ἔνα χαμηλὸν ὑπόγειο ὅπου ποτὲ δὲν ἐμβαίνει ὁ ἥλιος· μέσα ἔκει κοιμοῦμαι ἐπάνω εἰς τὸ χῶμα· τί κρυψο 'ποὺ κάμνει! μὰ τὸ χειρότερον εἶνε, ὅτι ἡ γρηγὰ θέλει νὰ διακονεύω καὶ ἔγω ἐγώ ὅμως δὲν θέλω, καὶ δὲν διακονεύω, καὶ ἀμα εῦρω δουλειὰν εὐθὺς τὴν κάμηνο.

Καὶ πραγματικῶς εἰς τὴν αἰκίαν τοῦ Κλεάνθους ἔκαμψε μὲ πολλὴν προθυμίαν ὅτι καὶ ἂν τοῦ ἔλεγαν.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ὅταν πάλιν ἥλθεν ὁ Ἀνδρέας, ὁ Κλεάνθης τὸν ἐρωτᾷ:

— 'Ενύρεις γράμματα, Ἀνδρέα;

Τὸ πτωχὸν παιδίον ἔκινησε μὲ λύπην τὴν κεφαλήν του καὶ ἀπήντησε μὲ πικρὸν παρόπανον:

— Πῶς νὰ τὰ μάθω τὰ γράμματα ἐγώ τὸ ἔρημο; ποῖον εἶχα νὰ μὲ βάλῃ εἰς τὸ σχολεῖον; ἔπειτα βαστοῦσεν ἡ καρδιά μου νὰ φύγω στιγμὴν ἀπὸ τὸ κρεβῆται τῆς μητέρας μου; . . .

— Θέλεις νὰ μάθης;

— Μ' ἐρωτᾶς ἂν θέλω νὰ μάθω γράμματα; εἶπεν ὁ Ἀνδρέας, καὶ τὰ ὄμματά του ἀστραπούσιαν.

— Καλὰ λαιπόν· τὸ δεῖται, ὅταν ἐπιστρέψω ἀπὸ τὸ σχολεῖον, θὰ σου κάμω ἀργήν.

Τὸ πτωχὸν παιδίον ἐπειδὴ δὲν εύρισκε λέξιν νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του ἥρπασε τὴν γειτρα τοῦ Κλεάνθους καὶ τὴν ἔσφιγξεν.

Τὸ δεῖταιν τοῦ Κλεάνθης τοῦ ισογείου, πλησίον εἰς τὸν κῆπον, ὁ Κλεάνθης ἥρχισε τὴν διδασκαλίαν του.

— Ο μαθητὴς προώδειε τόσον γρήγορα, ώστε μόλις τὸν ἐπρόφθανεν ὁ διδασκαλος. Μόλις ἔλεγε κάτι τι καὶ ἀμέσως τὸ πτωχὸν παιδίον τὸ ἐμάνθανεν. Ἡτο πολὺ εύφυης ὁ Ἀνδρέας.

— Επέρασαν κάμποσαι ἡμέρα.

"Ἐν δειλινὸν, ἐνῷ ὁ Κλεάνθης ἐδίδασκε πρόσθετιν εἰς τὸν Ἀνδρέαν, ἥκουσε κρότον πλησίον εἰς τὸ παράθυρον τοῦ παραμέρου ἔκεινου δωματίου καὶ ἀνησύχησεν.

Κανεὶς δὲν εἶξερεν εἰς τὴν οἰκίαν των, ὅτι αὐτὸς ἐδίδασκε τὸ πτωχὸν παιδίον.

Τὸ εἶχε μυστικόν.

Ἡτο μετριόφρων καὶ δὲν ἤθελε νὰ δειξῃ ὅτι τάχα αὐτὸς εἰξεύρει τόσα πολλὰ, ὡστε διδάσκει καὶ ἄλλους· καὶ ἐπειτα εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τὴν μητέρα του, ὅτι ἡ καλωσούνη ὅσον μυστικά γίνεται τόσον μεγαλειτέραν ἀξίαν ἔχει.

Διὰ τοῦτο ἀνησύχησεν ὅμα ἥκουσε τὸν κρότον εἰς τὸ παράθυρον.

'Εσηκώθη καὶ παρετήρησε. Δὲν ἦτο κανεὶς.

— Θὰ είνεν γάτα μας, εἶπε μὲ τὸν νοῦν του.

Καὶ ἐπέστρεψε πλησίον εἰς τὸν μαθητήν του. 'Εκείνην τὴν ἑσπέραν ὁ Κλεάνθης παρετήρησεν ὅτι ὁ πατέρας του καὶ ἡ μητέρα του τὸν ἐκύτταζαν μὲ παράδοξον βλέμμα καὶ ἔχαμογελοῦσαν ἀναμεταξύ των.

— Τί τρέχει; ἐσκέφθη.

'Αλλὰ μετ' ὅλιγον ἥρχισε νὰ μελετᾷ καὶ δὲν ἀνησύχησε πλέον.

Τὴν ἀλλήλην ἡμέραν ὅταν τὸ μεσημέρι ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν παρετήρησε καὶ πάλιν τὸ παράδοξον βλέμμα καὶ μειδίαμα τῶν γονέων του.

— Μὰ τί τρέχει λοιπόν; ἐσκέφθη καὶ πάλιν.

'Ἐν τούτοις ἡτοιμάσθη νὰ φάγῃ, ἀλλὰ μόλις ἐσήκωσε τὸ χειρόμακτρόν του, μόλις ἔρριψε τὸ βλέμμα του μέσα εἰς τὸ πινάκιον, τὸ πρόσωπόν του ἔγεινε κατακόκκινον, αἱ χεῖρές του ἔμειναν ἀκίνητοι ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν ὅπως εὑρέθησαν, ἔχαμήλωσε τὰ ὄμρατιά του, ἐπειτα τὰ ἐσήκωσε καὶ ἥρχισε νὰ παρατηρῇ πότε τὸ πινάκιον, πότε τοὺς γονεῖς του οἱ ὄποιοι ἐγέλουσαν, ἐγέλουσαν.

Μέσα εἰς τὸ πινάκιον τοῦ Κλεάνθους, κάτω ἀπὸ τὸ χειρόμακτρόν, ἦτο ἐν βιβλίον χρυσοδεμένον, τὸ ὄποιον εἰς τὸ ἔξωφυλλον εἶχε τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν μὲ χρυσᾶ γράμματα:

ΤΩ ΤΙΩ ΜΟΥ ΚΛΕΑΝΘΕΙ
Διὰ τὴν εὐγενὴν του παρδίαν.

— 'Ἐπροδόθη τὸ μυστικόν μου! εἶπε μὲ τὸν νοῦν του.

"Ἐπειτα παρετήρησεν ἐπάνω εἰς τὸ βιβλίον ἐν μικρὸν χαρτίον διπλωμένον· τὸ ἐπῆρε καὶ τὸ ἀνέγνωσε· ἦτο γραμμένον μὲ τὴν χεῖρα τοῦ πατέρα του καὶ ἔλεγε:

«Παρακαλεῖται ὁ κ. Κλεάνθης νὰ εἰπῃ εἰς τὸν μαθητήν του, ὅτι ἀπὸ σήμερον τὸν παραλαμβάνομεν εἰς τὴν οἰκίαν μας διὰ νὰ φωνίζῃ καὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ σχολεῖον.»

— "Α! ἐφώναξε μὲ χαράν ὁ Κλεάνθης, καὶ ἐκύτταξε μὲ εὐγνωμοσύνην τοὺς γονεῖς του.

'Απὸ τὴν εὐτυχίαν του ἐλησμόνησε τὴν ἐντροπήν του.

"Ἡτο πολὺ, πολὺ εὐτυχὴς ὁ Ἀνδρέας· ὁ φίλος του ὁ ἀγαπητὸς δὲν θὰ ἔκοιμετο πλέον εἰς τὸ κρύον ὑπόγειον τῆς γραίας. Θὰ κατοκούσεν εἰς τὴν οἰκίαν των, θὰ ἐπήγκινεν εἰς τὸ σχολεῖον! . . .

— Κάρυνεις λοιπὸν καὶ πράμπατα χωρὶς νὰ τὸ εἰξεύρωμεν ἡμεῖς, τοῦ εἴπεν ὁ πατέρας του χαμογελῶν καὶ σύρων ἐλαφρῶς τὸ αὐτίον του. 'Αλλ' οἱ γονεῖς εἰξεύρουν πάντοτε περισσότερα ἀπὸ τὰ παιδία καὶ νὰ, ὅτι μὲ δλας σου τὰς προφυλάξεις σὲ ἔπιασα ἐπ' αὐτοφώρῳ· θέλεις τώρα νὰ μαθητής πως τὸ σκαθαρό; Χθὲς τὸ δεῖλι κατέβην εἰς τὸν κῆπον· τὴν στιγμὴν ὅπου ἐπερνοῦσα πλησίον ἀπὸ ἐν παραθύρον ἥκουσε δύο παιδικάς φωνάς νὰ διαλούν διὰ χιλιάδας καὶ ἐκτομύρια· τὴν ἴδικήν σου φωνὴν τὴν ἐγνώρισε ἀμέσως· μὲ ποὺν ἀρά γε ὀνειρεύεται πλούτη καὶ θησαυροὺς ὁ υἱός μου; εἶπα, καὶ ἔσκυψε ἡσύχως ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ σᾶς εἶδα· ἥσθε βυθισμένοι καὶ οἱ δύο καὶ δὲν μὲ ἐνόησατε· σὲ ἥκουσα καὶ πῶς παραδίδεις· ὁ μαθητής ὅμως εἶνε κακλίτερος ἀπὸ τὸν διδάσκαλον· πολὺ ἔξυπνο παιδί ὁ Ἀνδρέας.

— Πολὺ, πολὺ ἔξυπνον! εἶπε μὲ ἐνθουσιασμὸν ὁ Κλεάνθης· φαντασθῆτε ὅτι χωρὶς νὰ τὸ μάθῃ ἀπὸ τὴν Ἀριθμητικήν, τὸ εὔρηκε μὲ τὸν νοῦν του, ὅτι τὸ θύροισμα εἶνε ἵσον μὲ τοὺς προσθετέους.

— 'Εγὼ παρήγγειλα εἰς τὴν ὑπηρέτοιν νὰ τοῦ ἑτοιμάσῃ κλίνην, εἶπεν ἡ μητέρα τοῦ Κλεάνθους.

Μέσον εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην ὅλοι ἦσαν γεμάτοι ἀπὸ γαράν· οἱ γονεῖς τοῦ Κλεάνθους διὰ τὰ εὐγενῆ αἰσθηματά τοῦ υἱού των, αὐτὸς δὲ διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ φίλου του.

Φαντάζεσθε βέβαια πῶς ἔτερεν ὁ Κλεάνθης εἰς τὸν ἑταίρωσιν τοῦ Ἀνδρέα· πόσον ἀνυπομονοῦσε, πόσουν ἤθελε νὰ ἔχῃ πτερὰ νὰ πετάξῃ νὰ τὸν εύρῃ· καὶ δὲν τὸν τὸν εύρηκε, τοῦ εἴπε μὲ φωνὴν ὅπου ἔτρεμε:

— 'Ανδρέα· . . . 'Ανδρέα· . . . τώρα θὰ κοιμησαι εἰς τὸ σπίτι μας· . . . τὸ εἴπεν ὁ πατέρας... θὰ πηγαίνης καὶ εἰς τὸ σχολεῖον. . .

Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐσκέπασε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὰ δύο του χεῖρας καὶ ἥρχισε νὰ κλαίῃ ὡσὰν μωρὸν, χωρὶς νὰ εἰμπορῇ οὔτε λέξιν νὰ εἰπῇ.

Μερικαὶ εὐτυχίαι παραζαλίζουν ἐκείνους εἰς τοὺς ὄποιους πηγαίνουν.

'Απὸ τότε ἐπέρασκεν πολλὰ ἔτη· ὁ Κλεάνθης καὶ ὁ Ἀνδρέας τώρα ἐμεγχλωσαν καὶ μὲ πολλὴν συγκίνησιν συλλογίζονται τὴν παιδικήν των ἡλικιαν. Τὸν Ἀνδρέαν τὸν ἐπῆρε κατόπιν ὁ πατέρας τοῦ Κλεάνθους ὑπόλληλον εἰς τὸ ἔμπορικόν του κατάστημα· μὲ τὴν εὐφύειαν του δὲ καὶ τὴν τιμιότητά του προώδευσε πολὺ καὶ σήμερον εἶνε ἐμπορός εἰς τὴν Κωνσταντι-

νούπολιν και ἀνταποκριτής τοῦ Κλεάνθους. 'Ο Κλεάνθης εἶνε ἔως τώρα εὔσπλαγχνος και γενναϊκάρδος, και δὲν εἰμποροῦσε περὶ νὰ μείνῃ τοιοῦτος, διότι ὅποιος κάμη μίαν φορὰν τὸ καλὸν, τόσην εὐχαρίστησιν αἰσθάνεται, ὥστε θέλει νὰ τὸ κάμην πάντοτε. Τώρα εἶνε και αὐτὸς πλούσιος ἔμπορος, ἀπέκτησε δὲ και δύο παιδία, τὰ ὄποια... κρατῶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰς τὰς ἀγκάλας μου !

— Πῶς ! ἐφώναξαν ἔξαφνα ἀνατιναχθέντα και τὰ δύο παιδία, ὁ πατέρας μας εἶνε ὁ μικρὸς Κλεάνθης;

— "Ολος και ὄλος.

— Και ὁ Ἀνδρέας ;

— 'Ο Ἀνδρέας εἶνε ὁ νοννός σας.

— Και δὲν μᾶς ἐπέρασε διόλου ἀπὸ τὸν νοῦν μας ! εἶπεν ἡ Πηνελόπη.

— Και σεῖς ποῦ ήσθε τότε ; ήρώτησεν ὁ Αριστείδης.

— Τότε ἡ οἰκογένειά μας κατοικοῦσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔγω δὲ ἦμην εἰς τὰς Ἀθήνας, και ἐσπούδαζα· ἔγω τότε ἦμην εἰκοσι ἑτάφην, διότι τὸν πατέρα σας τὸν περνῶ δέκα εἴτη.

— 'Ακοῦς ἔκει νὰ μὴ καταλάβωμεν τόσην ώραν τὸν Κλεάνθην και τὸν Ἀνδρέαν ! ... εἶπεν ἡ Πηνελόπη μὲ παράπονον.

— Εἰξέυρεις τί σκέπτομαι, Πηνελόπη ; εἶπεν ὁ Αριστείδης.

— Τί ;

— 'Οτι, ἀν ἡ μάμη μας, ἡ μητέρα τοῦ πατέρα, τὸ εἰχε καύχημα τῆς ὅτι τὸν εἰχε παιδί της, πρέπει και ἡμεῖς νὰ τὸ ἔχομεν καύχημά μας ὅτι τὸν ἔχομεν πατέρα.

— Θὰ κάμετε καλλίτερα, εἶπε χαρογελῶν ὁ θεῖος Πλάτων, νὰ γείνετε ἀξίοι νὰ τὸ ἔχη καύχημά του κ' ἔκεινος ὅτι σᾶς ἔχει παιδιά του ! ...

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ.

Κατά πόσα πράγματα

ΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝ ΤΩΝ KINEZON

Τώρα ὅτε πολὺς λόγος γίνεται περὶ Κίνας και τῶν κατοίκων αὐτῆς, Γάλλος περιηγητής, γνωρίζων τὸ Οὐράνιον Κράτος, ἔκρινε κατάληλον τὴν στιγμὴν νὰ δημοσιεύσῃ τινὰ περὶ τῶν ἔθιμων τῆς Κίνας, ἐν οἷς εὑρίσκομεν τὰς ἐπομένας περιέργους διαφορὰς μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς χώρας ἔκεινης και ἦμῶν τῶν Εὐρωπαίων. 'Εν τῇ μουσικῇ ὑπερτάτη ἀπόλαυσις διὰ τοὺς Κινέζους εἶνε οἱ οἰκεῖς και παράπονοι φθόγγοι τῶν σκαλπίγγων αὐτῶν, τοὺς ὄποιούς οὔτε νὰ ἀνεγέρῃ δύναται τὸ οὖς Εὐρωπαίου. Εἰς ἔνδειξιν πένθους ἡμεῖς φέρομεν ἐνδύματα μελανὰ, οἱ Κινέζοι λευκά. Αἱ λέμβοι ἦμῶν ἔχουσι τὸ πηδάλιον

εἰς τὰ ὅπισθεν, αἱ τῶν Κινέζων εἰς τὰ ἔμπρός. Δι' ἡμᾶς τὸ κύριον σημεῖον τῆς πυξίδος εἶνε ὁ βορρᾶς, διὰ τὸν Κινέζον ἡ μεσημβρία. Χάριν φιλοφροσύνης ἡμεῖς ἀποκαλύπτομεν τὰς κεφαλὰς ἦμῶν ὁ Κινέζος ἵνα δεῖξῃ τὸ σέβας του θέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸν πιλόν του. 'Οπως δροσισθῶμεν, ἡμεῖς ἀερίζομεν τὸ πρόσωπον ἦμῶν ὁ Κινέζος ζητεῖ τὴν δρόσον ἀερίζων τοὺς πόδας του. 'Η τιμητικὴ θέσις παρ' ἡμῶν ἐν τινὶ γενύματι εἶνε πρὸς τὰ δεξιά, παρὰ τοὺς Κινέζους εἶνε πρὸς τ' ἀριστερά. Τὰ βιβλία αὐτῶν εἶνε γεγραμμένα ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά· τανάπαλιν συμβαίνει εἰς τὰ ἴδια μας. 'Εν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς ἐκεῖνοι μὲν θέτουσι πρῶτον τὸ ἔτος, εἶτα τὸν μῆνα και τέλος τὴν ἡμέραν τούναντίον πράττομεν ἡμεῖς. Τέλος ἡμεῖς ποιοῦμεν χρῆσιν ὑποκαμίσων, ἐνῷ οἱ Κινέζοι δὲν γνωρίζουσιν αὐτά. 'Η ἀντίθεσις ἔσται πλήρης ἐὰν προσθέσωμεν ὅτι ἡ ὄψις τοῦ Κινέζου δὲν προδίδει ποτὲ τοὺς λογισμούς του, ὅτι εἶνε λιτοὶ περὶ τὴν δίαιταν, ἐπίμονοι εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν, εὐλαβεῖς πρὸς τοὺς κυρίους των, ἀφωνιμένοι εἰς τοὺς γονεῖς των, φιλόφρονες, φιλόνομοι, εὐδιοίκητοι εἰς τὸν γινώσκοντα νὰ τοὺς κυβερνήσῃ διὰ στιβαρῆς χειρὸς, ἀλλ' οὐχ ἡττον εἰσὶ και δόλιοι, ἀπάνθρωποι, δεισιδαιμονες και κακῆς πίστεως εἰς τε τὰς ἐμπορικὰς και τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις.

Περὶ δὲ τοῦ ἰδιορύθμου τοῦ κινεζικοῦ χαρακτήρος μαρτυρεῖ τὸ ἐπόμενον φοβερὸν συμβάν, ὅπερ ἀνέφερε κινεζικὴ τις ἐφημερίς.

«Διπλῆ θανατικὴ ἐκτέλεσις, συνέπεια οὕτω παραδόξων περιστάσεων, ἐγένετο ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, λέγει ἡ ἐφημερὶς αὐτη. Εἰς τὰς ἀπόρους κοινότητας τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας ὁ ἀνήρ ὁ μὴ ὄντας εὐπόρος ὥστε νὰ νυμφευθῇ, ἢ, ἀληθέστερον εἰπεῖν, νὰ ἀγοράσῃ μίαν γυναῖκα, εἰμπορεῖ νὰ μισθώσῃ τοικύτην δι' ὁρισμένον χρονικὸν διάστημα. Τὰ ἐκ τῆς ἐφημέρου ταύτης συζεύξεως τέκνα ἀνήκουσιν εἰς τὸν μισθωτὴν τῆς γυναικὸς, αὐτη ὅμως ὄφείλει ἀμα τῇ λήξει τῆς μισθώσεως αὐτῆς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν πρῶτον κύριον ἡ σύζυγόν της.

» Γυνὴ δεκαοκταετής, νυμφευθεῖσα ἐν ἡλικίᾳ δεκατριῶν ἐτῶν, εἰχε μισθωθῆν κατὰ τὸν ἀνωτέρῳ τρόπον, ἀλλ' εὑρούσα τὴν νέαν αὐτῆς θέσιν προτιμητέαν τῆς παλαιᾶς, ἡρόνθη νὰ τὴν ἀφήσῃ. 'Ο πρῶτος σύζυγος, ἵσχυρὸς ἐν τῷ δικαίῳ του, τῇ διευθύνυσεν ὅτι ἐάν ἐπέμενεν ὀργανούμενη, θὰ μετέβαινε νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἔκειθεν διὰ τῆς βίας. Πράγματι δὲ και μετέβη ἡμέραν τινὰ. 'Η γυνὴ και ὁ δεύτερος σύζυγος ἐδέχθησαν αὐτὸν μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης παρέθεσαν αὐτῷ καλὸν γεῦμα, τὸν ἔμεθυσκαν, και εἶτα κατέσπρεχαν αὐτὸν διὰ μαγειρικῆς μαχαιρίας. 'Αλλὰ τὸ ἔγκλημα μετ' οὐ πολὺ ἀνεκαλύφθη, οἱ πουνὴ δὲ τοῦ θανάτου κατεγνώσθη